

Asia: STM093:00/2016

Romaniasiaain neuvotelukunnan luonnos Romanipoliittiseksi ohjelmaksi (2018-2022)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Romanipoliittisen ohjelman toimintaa ohjaavat periaatteet ovat hyvät ja kannatettavat. Ohjelman seuranta ja indikaattorit toimivat osittain. Romaniväestön osalta tietojen saaminen esim. kouluterveyskyselystä edellyttää tarkkaa taustamuuttujien keräämistä.

Toimenpiteitä on runsaasti, ja ne antavat pohjaa alueelliselle ja paikalliselle työlle. Ohjelmassa on vähäiselle huomiolle jäänyt uusi maakunta ja sote- valmistelu. Romaniasioden koordinointi ja alueellinen tuki olisi järkevä rakentaa maakunta tasolle, jossa keskeiset toimijat ovat silloin kun tarvitaan erityistoimenpiteitä ja positiivista erityiskohtelua. Kunnissa on peruspalvelut yhteneväiset kaikille ja niissä huomioidaan tarvittavat erityispiirteet koulutuksessa, työllisyydessä ja asumisessa. Asumisen osalta ei tarvita erityisiä toimenpiteitä.

Muuttuvassa toimintaympäristössä tulee huolehtia myös erityistä apua ja tukea tarvitsevista väestöryhmistä. Tämä koskee myös muita erityisryhmiä kunnassa ja maakunnassa.

Perusopetuspalvelut:

Luonnos romanipoliittiseksi ohjelmaksi on hyvä ja kattava. Osallistamisen ja aktivoimisen nostaminen keskeiseksi tavoitteeksi on hyvä asia ja tätä päivää. Myös romanikielen aseman esille tuominen yhtenä kotimaisena kielenä on edelleen tärkeää, puitteet kielen säilyttämiselle on nykyisin valtiovastuun ja Saamelaiskäräjien yhteistyöllä olemassa. Aikuisten kielipesätoimintaa pitäisi miettiä uudestaan. Myös aikuisten perusopetuksen uudistus auttaa vähiten koulutettujen osallisuutta yhteiskuntaan ja tukee osaltaan myös koulun opetus ja kasvatus tehtävää. Uudet perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ottavat eri kieli- ja kulttuuriryhmien oikeuden hyvin huomioon. Opetuksen ja romanikielen vahvistamiseksi luonnoksessa on paljon hyviä toimenpide-ehdotuksia.

Keskeisimmät romanien työllistymisen esteet ovat vähäinen ammattikoulutus ja työkokemuksen puute - siis pitkälti samat tekijät kuin muillakin työtä hakevilla. Lisäksi on todettava, että tosiasiallinen yhdenvertaisuus työmarkkinoilla ei romanien kohdalla käytännössä toteudu.

Työllisyys:

Romanien koulutusta, työllistymistä ja osallisuutta tukeva toiminta sekä oman aktiivisuuden kautta että erilaisin tukitoimenpitein on kannatettavaa, mutta onnistumisen edellytys on se, että romaniväestö itse sitoutuu ja on vahvasti mukana heitä koskevien asioiden kehittämisessä.

Työllisyyspalveluiden näkökulmasta voi todeta, että työhallinnon ja kaupungin yhteisesti rahoittama Romano Tseer-hanke on löytänyt keinoja muun muassa kouluttautumisen ja työllistymisen edistämiseen erityisesti romaninuorten osalta, mutta asiakasvolyymit hankkeessa ovat valitettavan vähäiset. Hanketoiminnalla on toki merkittävä roolinsa romanien työllisyyden edistämässä, mutta erityisen tärkeänä voisi pitää romanien osallisuuden lisäämistä jo olemassa olevissa peruspalveluissa erillisten, määräaikaisten hankkeiden sijaan.

Kuntouttavassa työtoiminnassa, työpajoilla tai esim. nuorten Ohjaamo-toiminnassa romaneja on mukana varsin vähän. Aiemmin esim. työpajoille heitä hakeutui enemmän, mutta nykyisin asiakkaina on vuosittain vain yksittäisiä henkilöitä. Näissä palveluissa kuitenkin voitaisiin työhönvalmennuksen keinoin rakentaa asiakaslähtöisiä, yksilöllisesti räätälöityjä työllistymisratkaisuja samoin periaattein kuin kaikkien työnhakija-asiakkaiden kohdalla pyritään tekemään. Asiakas on aina itse oman työllistymisensä asiantuntija; kaupungin ja muiden työllisyydenhoidon toimijoiden rooli on toimia mahdollistajana.

Palveluihin integroitumista voisi parantaa ainakin systemaattisempi ja kohdennetumpi viestintä, jota suunnataan niin työnhakija- kuin työnantaja-asiakkaillekin. Esimerkiksi TE-hallinnon ja kaupungin yhdessä antama palvelulupaus henkilökohtaisesta, työnhakijan ja työnantajan tarpeista lähtevästä työhönvalmennuksesta liitettynä vaikkapa oppisopimuskoulutukseen on osoittautunut tehokkaaksi työkaluksi työllistymisen kynnystä ylitettäessä. Ongelma –resurssien puutteen lisäksi - on siinä, ettei näistä palvelukäytännöistä välttämättä kovin laajasti tiedetä. Tässä yhteistyö kaupungin ja romanijärjestöjen kesken kyllä tuottanee jatkossakin onnistumisia.

Nuorten kesätoissa olemme soveltaneet ns. positiivista erityiskohtelua ja järjestäneet kesätyömahdollisuuksia romaninuorille pitkälti juuri romaniyhdistysten kautta. Ensimmäisten työelämäkokemusten merkitys on suuri kenelle tahansa nuorelle ja siksi kesätoiden lisäksi lyhyiden työkeikkojen järjestäminen koululaisille ja opiskelijoille ympärivuotisesti on meillä parhaillaan selvittelyssä. Tässä haaste on sama; miten saavuttaa ne nuoret, jotka itse eivät aktiivisesti hakeudu toimintaan mukaan.

Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma on monimutkainen haaste, eikä ole olemassa ns. tyypillistä työnhakijaa. Tämä on syytä muistaa kaikessa toiminnassa, sillä nykyiset, valtaosin melko

kaavamaiset työllisyydenhoidon keinot eivät tähän haasteeseen riittävästi vastaa. Uusia räätälöityjä ratkaisuja tarvitaan ja Lahden työllisyyspalvelut –toivottavasti tiiviisti yhdessä tulevan maakunnan kanssa - on jatkossakin mukana kehittämässä vaikuttavampia tapoja työllisyyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kunnan näkökulmasta ohjelmalla ei ole merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Ulla Sepponen, erityisasiantuntija

Lahden kaupunki

Sepponen Ulla
Lahden kaupunki, konsernipalvelut